

પરિપત્ર:

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટીની રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમ ચલાવતી તમામ સંલગ્ન કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને સવિનય જણાવવાનું કે રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખા હેઠળનો NEP-૨૦૨૦ અંતર્ગતનો રૂરલ સ્ટડીઝ વિષયનો (બી.આર.એસ વિથ ઓનર્સ) નો સેમેસ્ટર-૬ નો અભ્યાસક્રમ આ સાથે સામેલ છે.

માનનીય કુલપતિશ્રીની મંજૂરી અનુસાર સદર અભ્યાસક્રમ શૈક્ષણિક વર્ષ જુન, ૨૦૨૫ થી અમલવારી કરવાની રહે છે. રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમ ચલાવતી તમામ સંલગ્ન કોલેજો ધ્વારા તેની અમલવારી કરવા જણાવવામાં આવે છે.

ક્રમાંક/બીકેએનએમયુ/એકેડેમિક/૭૬૫/૨૦૨૫

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી,

સરકારી પોલીટેકનિક કેમ્પસ,

ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી રોડ,

ખડીયા, જૂનાગઢ-૩૬૨૨૬૩

તા.૦૮/૧૧/૨૦૨૫

પ્રતિ,

- ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન રૂરલ સ્ટડીઝ વિદ્યાશાખાનાં અભ્યાસક્રમો ચલાવતી તમામ કોલેજોના આચાર્યશ્રીઓ તરફ....

નકલ સાદર રવાના:-

- માન.કુલપતિશ્રી/કુલસચિવશ્રીનાં અંગત સચિવશ્રી.
- પરીક્ષા નિયામકશ્રી, ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ

નકલ રવાના જાણ તથા યોગ્ય કાર્યવાહી અર્થે:

- સીસ્ટમ મેનેજરશ્રી, આઇ.ટી.સેલ વિભાગ (વેબસાઇટ ઉપર પ્રસિદ્ધ થવા અર્થે.)

**BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
JUNAGADH**

BOARD OF RURAL STUDIES
FACULTY OF RURAL STUDIES
SYLLABUS FOR
BACHELOR OF RURAL STUDIES (HONOURS)
PROGRAMME (SEMESTER- VI)
EFFECTIVE FROM JUNE, 2025

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

SUMMARY OF THE SYLLABUS

Sem No.	Sr. No.	Category of Course	Course Name	Course Title	Course Level	Credit	Teaching Hrs.	SEE Marks	CCE Marks	Total Marks	Exam Duration
Sem-6	1	Major-14	Agronomy	Advanced Technique in Agronomy-2	5.5	3 + 1	60	50	50	100	02:00 Hours
			Animal Husbandry	Veterinary Science-2							
			Horticulture & Forestry	Advance tech, in horticulture-2							
			Rural Ext.	Rural Sociology							
	2	Major-15	Agronomy	Plant Nutrient Management	5.5	3 + 1	60	50	50	100	02:00 Hours
			Animal Husbandry	Poultry Rearing- 2							
			Horticulture & Forestry	OLERICULTURE-2							
			Rural Ext.	Social Reconstruction							
	3	Major-16	Agronomy	Irrigation and Water Resource Management	5.5	3 + 1	60	50	50	100	02:00 Hours

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY**Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020****Faculty of Rural Studies****Effective from June 2025****Subject: B.R.S****SEMESTER-VI**

			Animal Husbandry	Animal Nutrition							
			Horticulture & Forestry	Integrated Horticulture Development							
			Rural Ext.	Audio visual aids-2							
	4	Minor-06	Agronomy	Chemical analysis of soil	5.5	3 + 1	60	50	50	100	02:00 Hours
			Animal Husbandry	Co-operative Dairy Society & Dairy Science							
			Horticulture & Forestry	Management of Plant nutrients-2							
			Rural Ext.	Panchayati Raj -2							

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

INTERNAL EVALUATION SCHEME		
NO	Particulars	Marks
1	Mid Semester Exam/ Practical Exam (Mandatory)	25
2	Class Test	05
3	Open book exam/test	05
4	Open note exam/test	05
5	Self-test/ Online test	05
6	Essay/Article writing	05
7	Quizzes/Objective test	05
8	Class assignment	05
9	Home assignment	05
10	Reports Writing	05
11	Research/Dissertation	05
12	Case Studies	05
13	Viva/Oral exam	05
14	Group Discussion	05
15	Role Play	05
16	Paper presentation/Seminar	05
17	Language Lab work	05
18	Interview	05
19	Craft work	05
20	Co-curricular work	05
21	Field Assignment	05
22	Poster Presentation	05
23	Attendance	05
24	Project Work	05
	Total	50

Note: Sr.No.1 is mandatory. Select any five from Sr.No.2 to 24. Each Contains five marks. Student should secure 18 Marks for passing in internal Exam.

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Paper Style:

Ques. No.	Particulars	From which Unit	Marks
1	Question 1	1	10
	OR		
	Question 1		
2	Question 2	2	10
	OR		
	Question 2		
3	Question 3	3	10
	OR		
	Question 3		
4	Question 4	4	10
	OR		
	Question 4		
5	Question 5	From Each Unit	10
	OR		
	Question 5		

બી.આર.એસ. સેમેસ્ટર – 6 નાં વિદ્યાર્થીઓએ શ્રમ શિક્ષણ વિષયનાં ભાગરૂપે શ્રમનો શિક્ષણ સાથેનો અનુબંધ, સામાજિક સમરસતા, સ્વાવલંબન અને સ્વાસ્થ્યના સંદર્ભમાં ૪૫ કલાકનું શ્રમકાર્ય ફરજિયાતપણે સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ કરવાની રહેશે. સંતોષકારક રીતે શ્રમકાર્ય પૂર્ણ નહિ કરનાર વિદ્યાર્થીનું સેમેસ્ટર 6નું પરિણામ અનામત રહેશે.શ્રમશિક્ષણ વિષયના સંદર્ભમાં શ્રમકાર્ય સંતોષકારક રીતે પૂર્ણ કર્યા બાદ વિદ્યાર્થીઓનું સેમેસ્ટર 6 નું પરિણામ જાહેર કરવામાં આવશે.

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-14	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Agronomy (Advanced Technique in Agronomy-2)		

Course Objectives:

- Students will become aware with advanced technology in Agricultural Science.
- Students knows advanced technology useful in progressive farming
- To create self-employment source

Course Learning Outcomes:

- Students got knowledge of advanced technology useful in progressive farming.
- Students can made interest in Hydroponic farm, Green house , Mushroom cultivation etc.
- Students can made self-employment source.

Course Contents

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	Mushroom Cultivation. 1. Introduction 2. History of edible mushroom in India 3. Common edible mushroom in India 4. Food value of mushroom 5. Cultivation of Button mushroom, Paddy Straw mushroom, Pleurotus spp.	20%
	2	Dry Land Agriculture 1. Definition and Importance of dry land agriculture 2. Important problems in dry land region 3. Methods of Soil moisture conservation in dry farming area 4. Choice of varieties and crops for dry land 5. Inter cropping method and its recommendation in Saurashtra region 6. Recommendation of higher crop production in dry farming.	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

	3	Bio fertilizer 1. Definition and meaning 2. Types of bio fertilizers 3. Methods to use of bio fertilizers 4. Advantages of bio fertilizers	20%
	4	Tissue Culture. 1. Meaning and Definition 2. Importance and merits of tissue culture 3. Methods of tissue culture	20%
Practical		1. To study about Bio fertilizer 2. To study about tissue culture 3. Visit to a dry farming research station 4. Intercropping in Saurashtra region 5. To study about mushroom cultivation.	20%

Suggested Reading:

1. Bacterial Fertilizer - Tilak
2. Krushi Pragati. – Dr. Ishvarbhai Patel
3. Khedut Margdarshika- (Guj.Addition -2005pub.by Junagadh Agri.Uni.)
4. Mushroom Cultivation – J. N. Kapoor
5. Jamin Vivian and Jasmin Vyavastha(Gun.addi.). -Babubhai Avarani .

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-14	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Animal Husbandry (Veterinary Science-2)		

Course Objectives:

- Student can know about diseases of digestive system
- Student can learn about diseases of respiratory system and urinary system.
- Student can learn about pollution and its effect on animals.
- Student can learn about vaccine and vaccination schedules in cattle's.

Course learning outcomes:

- Student can aware about primary disease of digestive system
- Student can aware about vaccination of animals.
- Student can aware about various disease of urinary and respiratory systems.
- Student can drench medication to animals.

Course Contents:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	Diseases of digestive system. • Disease of mouth cavity • Disease of stomach • Diseases of intestine. • Metabolic disease of animals.	20%
	2	Disease of other systems. • Disease of urinary systems and Genital l system. • Disease of Teat and udder. • Diseases. respiratory system. • Pollution and its effect on animals.	20%
	3	Types of Medicine • Common Allopathic medicine. • Common Ayurvedic medicine. • Common homeopathic medicine. • Sources of medicines and dose of medicines.	20%
	4	Types of medication. • Oral routs of medication • Injectable routs of medication	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		• Other route of medication • Types of medicine on preparation base.	
Practical		1. To study important allopathic medicine. 2. Study important homeopathic medicine. 3. To study ayurvedic medicine 4. To study types of medications in cattle. 5. To study important diseases of digestive systems and metabolic disease.	20%

Suggested Reading:

1. A textbook of animal husbandry by G.C. BANERJEE.
2. Chikitsa vigyan na mul tatvo.
3. A handbook of animal husbandry by ICAR.
4. DOMESTIC ANIMALS BY HARBAN SINGH.

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-14	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Horticulture and Forestry (Advance tech, in horticulture-2)		

Course Objectives:

- Students will become aware with advance technology in horticulture science.
- Students get knowledge of advance technology in horticulture, so useful in progressive Farming.
- Create self-employment source

Course Learning Outcomes:

- Got practical knowledge about horticulture crops
- It will helpful for self-employment
- It is also useful in own horticulture cultivation
- Students knows about different government schemes and get benefit from them

Course Contents:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	HYBRID VARIETIES IN VEGETABLE • Introduction • Merits and demerits of hybrid varieties • Different hybrid varieties in vegetable SOIL LESS FARMING (HYDROPONICS) • Introduction and definition • Advantage of hydroponics • Requirement for hydroponic farm—place, aggregate, nutrition • Types of hydroponic culture – water culture, sand culture, gravel culture	20%
	2	PLANT BIOTECHNOLOGY WITH SPECIFIC REFERENCE TO TISSUE CULTURE What is bio technology? • What is tissue culture? • Importance of tissue culture • Aims of tissue culture	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		• Method of micro propagation to get new plants • Utility of tissue culture in horticulture crops	
	3	VALUE ADDITION IN HORTICULTURE CROPS • Introduction and importance • Different methods for value addition in products—e. g. grading, processing, packing, cold storage, certification, bio technology • Factor affecting in value addition—e. g. technology, quality, demand and supply, infrastructural facilities, processing unit, consumer, government policies, tax, use of information technology	20%
	4	BIO LOGICAL CONTROL OF PEST • Introduction and importance • Method of biological control • Predator insects—e.g. lady bird beetle, crysopa, sir fid fly • Parasites—e.g. trichogama spp., larva parasites, pupal parasites • Virus --e.g. B.T., NPV	20%
Practical		1. Preparation of NPV solution 2. Propagation method of banana through tissue culture 3. Study about hybrid varieties of vegetables 4. Preparation of apple jam and mango products e.g. pulp, amchur, papad etc. 5. Study about useful insects in agriculture	20%

Suggested Reading:

1. FLORICULTURE IN INDIA- M. S. RANDHAW
2. FAL ANE FUL (GUJRATI EDITION MARCH-2015)- G.A.U. JUNAGADH
3. FALPAKO (GUJRATI EDITION MARCH-2013)- G.A.U. JUNAGADH
4. FALVISHESHANK (GUJRATI EDITION)- G.A.U. ANAND
5. ADVANCE TECHNOLOGY IN HORTICULTURE- K.R. BHARAD
6. PLANT GROWTH REGULATION- K.R. BHARAD
7. APP: AGRI MEDIA
8. મશરૂમ વિશેષાંક- કૃષિગોવિદ્યા – આણંદ

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-14	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Rural Extension Rural Sociology - II		

હેતુઓ :

- સામાજિક પરિવર્તન વિશે જાણકારી મેળવવી.
- સામાજિક નિયંત્રણ વિષયક જાણકારી મેળવવી.
- સામાજિક સમસ્યાઓનો નિરૂપણ કરવું.

ક્ષમતાઓ :

- સામાજિક પરિવર્તન કરવું.
- સામાજિક નિયંત્રણ કરવું.

અભ્યાસક્રમ:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	પ્રકરણ – ૧	ગ્રામ્ય સમાજને લગતી સમસ્યાઓ	20%
	પ્રકરણ – ૨	સામાજિક પરિવર્તન • વ્યાખ્યા, • સામાજિક પરિવર્તનનાં કારણો.	20%
	પ્રકરણ – ૩	સામાજિક નિયંત્રણ • વ્યાખ્યા, • સામાજિક નિયંત્રણનાં સાધનો	20%
	પ્રકરણ – ૪	જૂથ • વ્યાખ્યા, • જૂથનાં પ્રકારો	20%

		• કલબ	
પ્રાયોગિક કાર્ય		1. ગ્રામ્ય સમાજમાં યુથ કલબનો અભ્યાસ કરવો. 2. ગ્રામ્ય સમાજનાં જુદાં – જુદાં જૂથોનો અભ્યાસ કરવો. 3. ગ્રામ્ય સમાજમાં સામાજિક પરીવર્તનનાં કારણો તપાસવા.	20%

Suggested Reading:

1. ભારતીય ગ્રામીણ વિકાસ લેખક : ડો.અક્ષયકુમાર દેસાઈ
2. સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ લેખક :-બાબુભાઈ અવરની

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-15	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Agronomy (Plant Nutrient Management)		

હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિ પોષકતત્વો વિશે જાણે .
- વિદ્યાર્થીઓ પ્રાકૃતિક વનસ્પતિ પોષકતત્વોનું વ્યવસ્થાપન સમજે .
- વિદ્યાર્થીઓ પંચસ્તરીય બાગાયત વિષે સમજે .

Course Contents:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	રસાયણિક ખાતરોના ગેર ફાયદાઓ અને જમીન પર તેની ખરાબ અસરો	20%
	2	એકદળ અને દ્વિદળ પાકોના સહજીવન થી પોષકતત્વોની આપૂર્તિ નો ખ્યાલ	20%
	3	જૈવિક કાર્બન જૈવિક કાર્બન એટલે શું ? હ્યુમસ (જીવન દ્રવ્ય) એટલે શું ? હ્યુમસ (જીવન દ્રવ્ય) નિર્માણ માટેની આદર્શ સ્થિતિઓ .	20%
	4	આવરણ એટલે શું? આવરણ માટેના પદાર્થો અને પદ્ધતિ પંચસ્તરીય બાગાયતી ખેતીનો વ્યવહારિક અભિગમ	20%
Practical		1. પાકોમાં સહજીવન કેવી રીતે કરવું તે જાણવું. 2. આવરણ ની સાચી રીત જાણવી. 3. પંચસ્તરીય ખેતી માં વ્યવહારુ પાકોનું વ્યવસ્થાપન જાણવું.	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Suggested Reading:

૧. SPNF BOOK - પદ્મશ્રી સુભાષ પાલેકર
૨. જમીન વિજ્ઞાન અને જમીન વ્યવસ્થા - બાબુભાઈ અવરાણી

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-15	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hrs
Course Name/ Title	Animal Husbandry (Poultry Rearing- 2)		

Course Objectives:

- To know the rearing method of poultry
- About Care of management of layer
- To know about care and management of broiler
- To know about diseases of poultry and its control measure

Course Learning Outcomes:

- Student can learn various rearing methods of poultry.
- Student learn how to manage the layer farm
- Student learn how to manage the broiler farm
- Student aware about different diseases poultry and learn how to vaccinate poultry.

Course Contents

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	Poultry rearing method • Objective of poultry houses. • Types of poultry rearing methods • Care during preparation of deep litre method • Utensils of poultry houses.	20%
	2	Care and management of layer and light • Points for management of layer bird • Routine work for layer farm. • Needs of light in poultry houses.	20%
	3	Care and management of broiler and Hatching. • Broiler rearing methods. • Points for care and management of broiler Bird • Type of hatching. • Important care during hatching.	20%
	4	Diseased of poultry	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		Bacterial disease of poultry Viral, fungal and parasitic disease of poultry Important point for control the diseases in poultry. Vaccination schedule for broiler and layer.	
Practical		1. Visit to a layer farm in no how manage the farm 2. Visit to broiler farm learn how manage the farm 3. To study various utensils of poultry farm 4. To study various type of nest in poultry farming. 5. To study biosecurity of poultry farm	20%

Suggested Reading:

1. Margha palan by department of animal Husbandry
2. Marga palan by AAU
3. Attacks book of animal husbandry by G.C. Banerjee
4. Handbook of animal husbandry by ICAR

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-15	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hrs
Course Name/ Title	Horticulture & Forestry (OLERICULTURE-2)		

Course Objectives:

- Students aware with latest techniques of vegetable cultivation
- Students aware with govt. policies for vegetable growers
- Create self-employment sources

Course Learning Outcomes:

- Got practical knowledge about horticulture crops
- It will helpful for self-employment
- It is also useful in own horticulture cultivation
- Students knows about different government schemes and get benefit from them

Course Contents:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	RAISING OF VEGETABLE SEEDLINGS • Importance • Selection of soil and land preparation • Preparation of bed and their cares	20%
	2	CULTIVATION PRACTICES OF IMPORTANT VEGETABLE CROPS • Onion, garlic, cabbage, flower, potato BRIEF INFORMATION ABOUT • Carrot, radish, beat, spinach, coriander, fengrik, palak	20%
	3	CULTIVATION PRACTICES OF UNDER GIVEN CROPS • Ginger • Turmeric	20%
	4	GOVERNMENT POLICIES FOR VEGETABLE GROWERS • Protected farming of vegetable crops	20%
Practical		1. Preparation of bordo mixture for vegetable crops 2. Visit to a vegetable market and get information about price and varieties 3. Study about raised bed	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

	4. Study about hormones and its utility in vegetables 5. Study about varietal characters of vegetable crops	
--	--	--

Suggested Reading:

1. ADVANCE TECHNOLOGY IN HORTICULTURE----K.R. BHARAD
2. PLANT GROWTH REGULATION----- K.R. BHARA
3. HORTICULTURE A BASIC AWARENESS--- BANDENDISTEL R. F.(1982)
4. શાકભાજી વિજ્ઞાન- બાબુભાઈ અવરાની
5. શાકભાજી વિશેષાંક-- ગુ.કૃ.યુ. આણંદ

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-6	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	2:00 Hrs
Course Name/ Title	Rural Extension (Social Reconstruction)		

હેતુઓ :

- સમાજ નવનિર્માણ વિષે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું.
- ગ્રામ વિકાસમાં સમાજ નવનિર્માણ વિશે જ્ઞાન મેળવવું.
- ગ્રામ વિકાસમાં N.G.O નો ફાળો જણાવો.

ક્ષમતાઓ :

- ગ્રામ વિકાસમાં N.G.O ની ભૂમિકા
- ગ્રામ વિકાસમાં નવનિર્માણ શા માટે ?

અભ્યાસક્રમ

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	પ્રકરણ – ૧	સમાજ નવનિર્માણનો ખ્યાલ • વ્યાખ્યા • મહત્વ	20%
	પ્રકરણ – ૨	સમાજ નવનિર્માણમાં N.G.O ની ભૂમિકા • અર્થ • મહત્વ • પ્રકારો	20%
	પ્રકરણ – ૩	સ્વરાજ પછીના વિકાસમાં ગ્રામદાન, ભુદાનની ભૂમિકા	20%
	પ્રકરણ – ૪	સ્વરાજ પછી ભારતીય સમાજની સ્થિતિ અને તેને સુધારવા માટેના પ્રયત્નો	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

પ્રાયોગિક કાર્ય	1. ગ્રામ્ય વિકાસ ક્ષેત્રે ચાલતી કોઈપણ એક યોજના વિષયક માહિતી મેળવવી. 2. N.G.O ની મુલાકાત કરવી. 3. N.G.O નાં પ્રકારો જાણવો.	20%
-----------------	---	-----

Suggested Reading:

1. ગ્રામ વિકાસ લેખક : બાબુભાઈ અવરની
2. સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ લેખક :-બાબુભાઈ અવરની

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-16	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hrs
Course Name/ Title	AGRONOMY (Irrigation and Water Resource Management)		

Course Objectives:

- Students Aware with fundamental principles of water resource management.
- Students get knowledge of WRM so useful in progressive farming.
- To study of advanced water application methods.
- To know the present water status and recharging methods in ground water.

Course Learning Outcomes:

- Students got knowledge of water resource management.
- Students got knowledge about advanced water application methods.
- Students awarded with artificial water recharging methods.

Course Contents:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	પ્રકરણ – ૧	Irrigation • Definition of term related with Irrigation • Criteria for Scheduling Irrigation • Water Use Efficiently	20%
	પ્રકરણ – ૨	Advanced Water Application Methods. • Introduction • Function of irrigation water • Soil water occurrence • Definition terms related with soil water • Classification of soil water • Drip Irrigation • Sprinkler Irrigation	20%
	પ્રકરણ – ૩	Ground Water and Water Logging A. Ground Water: 1. Importance of ground water and present scenario 2. Use of ground water and Limitation of usage of ground water	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		3. Definitions of term related with ground water 4. Steps to increase ground water B. Water Logging: 1. Introduction to water logging 2. Causes of water logging 3. Remedial measures for preventing water logging	
	પ્રકરણ – ૪	Artificial Recharge 1. Purpose of artificial recharge 2. Classification of artificial recharge 3. Methods of artificial recharge Spreading – Injection – Induced recharge Flooding – Basin – Channel – Natural Channel – Pit and Shaft.	20%
પ્રાયોગિક કાર્ય		1. Terminology related with irrigation 2. Study of drip irrigation 3. Study of water recharge in well 4. Study of water recharge in bore 5. Visit to a farm with drip irrigation	20%

Suggested Reading:

1. Kudarati Sampati “Vikas & Vyavashapan(Gun.Addi.)- Babubhai Avarani
2. Water Resource Management – Anil K. Popat
3. Water harvesting and Soil Water Retention – Agrodor -13
4. Rain Water Harvesting

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-16	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hrs
Course Name/ Title	Animal Husbandry (Animal Nutrition)		

હેતુઓ :

- પશુ આહારની વાસ્તવિક પરિસ્થિતિ અને ઉપલબ્ધ કરવું.
- સુધારેલા ચારાની જાતો થી માહિતગાર થવું .
- પશુ આહાર નું કાર્ય કાર્યક્ષમ ઉપયોગ માટે આહારની પ્રક્રિયા કરવી.
- પશુ આહારમાં રહેલા પોષક તત્વોથી માહિતગાર થવું .

ક્ષમતાઓ :

- પશુ આહારની વર્તમાન પરીસ્થિતિ થી વાકેફ થશે.
- પશુ આહારનું કાર્યક્ષમ ઉપયોગ કરતા થશે .
- પશુ આહારમાં રહેલા પોષક તત્વોનું પોષણ મુલ્ય ની માહિતગાર બનશે.
- પશુ આહારની કાર્યક્ષમતા ઉપયોગ માટે વિવિધ પ્રક્રિયા જાતે કરતા થશે .

Course Contents

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	A : પશુ પોષણના શબ્દાર્થો નો અભ્યાસ B-પશુ આહાર નું વર્ગીકરણ અને આહારનું મહત્વ	20%
	2	A: પશુ આહારમાં રહેલા પોષક તત્વોનો અભ્યાસ , શર્કરા તત્વ , પ્રોટીનતત્વ , ચરબી તત્વ ખનીજો અને પ્રજીવકો	20%
	3	A: બાયપાસ પ્રોટીન એટલે શું? તે આપવાની રીત અને ફાયદાઓ . B: જુદા-જુદા વર્ગના પશુઓને ખોરાકની જરૂરિયાત અને કાળજીઓ	20%
	4	A: શર્કરાયુક્ત દાણો અને પ્રોટીનયુક્ત દાણો .	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		B: સુમિશ્રિત દાણ એટલે શું ? ખાણદાણ બનવાની રીત અને ફાયદાઓ .	
Practical		1. પરાળ પર યુરિયાની માવજત કરવી. 2. પશુ પોષણ ના સબ્ષર્થો પરિચિત થવું . 3. જુદા-જુદા ખોળ નો અભ્યાસ કરવો. 4. બાયપાસ પ્રોટીન આપવાની રીતો નો અભ્યાસ .	20%

Suggested Reading:

1. A Textbook of animal husbandry
2. A handbook of animal husbandry
3. Animal Management introduction animal science
4. વ્યવહારુ ગોપાલન

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-16	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Horticulture & Forestry (સંકલિત બાગાયત વિકાસ (Integrated Horticultural Development))		

હેતુઓ :

- બાગાયતી ખેતીના પ્રોત્સાહન માટે સરકારી યોજનાઓની માહિતિ મેળવવી.
- બાગાયતી ઉત્પાદનોની વેચાણ વ્યવસ્થા જાણવી.
- બાગાયતી ઉત્પાદનોની નિકાસના ધોરણો, સમસ્યાઓ, સંસ્થાઓ વિશે જાણવું.
- ગુજરાતના જંગલો, જૈવિક વિવિધતા, વન મહોત્સવ વિશે જાણકારી મેળવવી.

અભ્યાસક્રમ

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	પ્રકરણ – ૧	બાગાયત વિકાસ માટેની સરકારી નીતિ અને વિકાસલક્ષી યોજનાઓ.	20%
	પ્રકરણ – ૨	બાગાયતી ઉત્પાદનોની વેચાણ વ્યવસ્થા.	20%
	પ્રકરણ – ૩	ફળ, ફુલ, શાકભાજીની નિકાસના ધોરણો, સમસ્યાઓ અને સંસ્થાઓ.	20%
	પ્રકરણ – ૪	ગુજરાત રાજ્યના વનો, જૈવ વિવિધતા, વન મહોત્સવો અને ઉદ્યાનો.	20%
પ્રાયોગિક કાર્ય		1. બાગાયત વિકાસની વર્તમાન યોજનાઓની માહિતી મેળવવી. 2. ઔષધીય પાકોનો પરિચય કરવો. 3. બાગાયતી પાકોના ઉત્પાદનોની વેચાણ વ્યવસ્થા જાણવી.	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Suggested Reading:

1. બાગાયતી ખેતી કરતા ખેડૂતો માટેની વિકાસ લક્ષી યોજનાઓની માહિતી દ્વારા ખેડૂતોમા જાગૃતિ લાવશે.
2. બાગાયતી પાકોના ઉત્પાદનની વેચાણ વ્યવસ્થા સમજી નફાકારક વેચાણ પદ્ધતિ અપનાવશે.
3. બાગાયતી પાકોના ઉત્પાદનની નિકાસ પ્રક્રિયા સમજી નિકાસ ક્ષેત્રે પ્રયત્નશીલ બનશે.
4. ગુજરાતના વન સરક્ષણ અંગે પ્રયત્નશીલ બનશે.

સંદર્ભ :

1. વન ઔષધિય માર્ગદર્શિકા – વન વિભાગ – ગુજરાત રાજ્ય – ગાંધીનગર.
2. ઔષધીય વનસ્પતિ – વિશેષાંક – સૃષ્ટિ – ગીર ફાઉન્ડેશન ગાંધીનગર.
3. વૃક્ષ ઉપાસના – વન વિભાગ – ગુજરાત રાજ્ય – ગાંધીનગર.
4. બાગાયત વિકાસની યોજનાઓ – બાગાયત ખાતુ – ગુજરાત રાજ્ય.

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Major-16	Practical External	0
Course Credit	3+ 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hrs
Course Name/ Title	Rural extension (Audio visual aids-2)		

હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ પ્રક્ષિપ્ત સાધનોથી પરિચિત થાય
- વિદ્યાર્થીઓ દ્રશ્ય શ્રાવ્ય સાધનોથી માહિતગાર બને
- વિદ્યાર્થીઓ ચાર્ટ અને ગ્રાફ ની ઓળખ કેળવે.
- વિદ્યાર્થીઓ એલસીડી પ્રોજેક્ટર નો પરિચય કેળવે

ક્ષમતાઓ :

- પ્રક્ષિપ્ત સાધનોનું સંચાલન કરી શકે
- ગ્રાફ અને ચાર્ટ બનાવી શકે
- રેડિયો ની અસરકારકતા જાણી શકે
- એમ એસ પાવર પોઈન્ટ નો ઉપયોગ કરી શકે.

Course Contents

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	પ્રક્ષિપ્ત સાધનો ૧. જાદુઈ ફાનસ ૨. એલસીડી પ્રોજેક્ટર ૩. સૂક્ષ્મ વસ્તુ પ્રતિબિંબ દર્શક	20%
	2	એમ એસ પાવર પોઈન્ટ નો વ્યવહારુ ઉપયોગ રેડિયો-ફાયદા-મર્યાદાઓ	20%
	3	નીચેના દ્રશ્ય સાધનોનો પરિચય ફાયદા અને ગેરફાયદા	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		૧. ચિત્રો ૨. સમાચાર પત્રો ૩. પરિપત્ર ૪. લીફલેટ ફોલ્ડર પેમ્પલેટ ૫. ફોટાઓ ૬. પોસ્ટર માઈક્રોસોફ્ટ	
	4	ચાર્ટ અને ગ્રાફ ૧. લાઈન ચાર્ટ ૨ સ્તંભ ચાર્ટ ૩. ગોળાકાર ચાર્ટ ૪. ટાઇમ ચાર્ટ ૫. ચિત્ર ચાર્ટ	20%
Practical		૧. જાદુઈ ફાનસ ની કાર્યરચના જાણવી ૨. એલસીડી પ્રોજેક્ટર નો ઉપયોગ કરતા શીખવું ૩. પરિપત્ર તૈયાર કરતા શીખવું ૪. વિવિધ ચાર્ટ તૈયાર કરતા શીખવું	20%

Suggested Reading:

1. સમુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ-બાબુભાઈ અવરાણી
2. કોમ્પ્યુટર ફંડામેન્ટલ
3. વિસ્તરણ શિક્ષણના મૂળતત્વો-પ્રોફેસર ધીરજ ધકાન

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Minor-06	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	AGRONOMY (CHEMICAL ANALYSIS OF SOIL)		

Course Objectives:

- To know the importance and aims of Soil analysis
- To study the analysis methods of major elements and soluble salts

Course Learning outcomes:

- Knowledge will be useful for the students to practice laboratory soil testing
- To make students aware of quality parameters of soil

Course Contents

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	Importance of Soil analysis and collection of Soil sample • Objective and importance of soil analysis • Soil sample collection • Precautions to be taken during soil sample collection • Methods of soil sample collection • Information to be sent along with soil sample • Preparation of soil sample for analysis	20%
	2	Analytical methods for estimation of major available nutrients • Determination of available nitrogen–alkaline permanganate method (Subbiah and Asija, 1956) • Determination of available Phosphorus for neutral and alkaline soil (Olsen’s method, 1956) • Determination of available Potassium – Flame photometric method (Toth and Prince, 1949)	20%
	3	Analytical methods for determination of specific individual soluble salts from soil • Determination of soluble Carbonate and Bicarbonate ions • Determination of soluble Calcium and Magnesium ions	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		Determination of soluble Chloride ions	
	4	Analysis of soil for Total Soluble Salts (EC), PH and evaluation of salt affected soil - Estimation of Total Soluble Salts in soil in terms of Electrical conductivity (EC) - Determination of soil PH - Evaluation of salt affected soil through EC, SAR, PH, and ESP	20%
Practical		- Methods of Representative soil sample collection - Determination of Carbonate and Bicarbonate ions from soil - Determination of Chloride ions from soil - Determination of Calcium and Magnesium ions from soil - Determination of Electrical conductivity of soil - Determination of PH of soil	20%

Suggested Reading:

1. “Krusha Rasayan Shastra prayogik”- Pandya and Patel
2. Methods Manual “Soil Testing in India”- Dept. of Agriculture and Cooperation, Ministry of Agriculture, Govt. of India-2011
3. Soil Testing and Fertilizer Use- Dept. of Agricultural Chemistry and Soil Science, College of Agriculture, Junagadh-1987

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Minor-6	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Animal Husbandry (Co-operative Dairy Society & Dairy Science)		

હેતુઓ :

- માનવ પોષણ માં દૂધનું મહત્વ સમજવું.
- ધરગથ્થુ દૂધની પેદાશોનો અભ્યાસ કરવો.
- ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં સહકારી ડેરી ઉદ્યોગને ઉત્તેજન પૂરું પાડવું.
- સહકારી ડેરી મંડળીઓ સ્થાપવી.

ક્ષમતાઓ :

- દૂધના પોષક તત્વોનું પોષણ મૂલ્ય સમજ કેળવશે
- ધરગથ્થુ દૂધની બનાવટો બનાવતા શીખશે
- ભારતમાં સહકારી ડેરી ઉદ્યોગને ઉત્તેજન પુરું પડશે
- ગ્રામ્ય કક્ષાએ સહકારી ડેરી મંડળીઓને સ્થાપના માટેની સમજ કેળવશે

અભ્યાસક્રમ

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	પ્રકરણ – ૧	A: ભારતમાં ડેરી ઉદ્યોગનું મહત્વ, માનવ પોષણમાં દૂધના પોષક તત્વો નું પોષણ મૂલ્ય B: દૂધનું રાસાયણિક બંધારણ અને બંધારણને અસર કરતા પરિબળો.	20%
	પ્રકરણ – ૨	A: પ્રાથમિક દૂધ મંડળી ની રચના નોંધણી કાર્ય, વહીવટ અને નફાની વહેંચણી, દૂધ મંડળી ના ફાયદા વગેરે. B: ગુજરાત , ભારતમાં દૂધ ઉત્પાદન , માથાદીઠ ઉપલબ્ધતા ના	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

	આંકડાકીય અભ્યાસ.	
પ્રકરણ – ૩	દૂધ ની વ્યાખ્યા, દૂધ ના પ્રકારો અને સ્વચ્છ દૂધ ઉત્પાદનની ચાવીઓ	20%
પ્રકરણ – ૪	ઘરગથ્થુ દૂધની બનાવટો જેવી કે દહીં, માખણ, ઘી અને આઈસ્ક્રીમ વગેરે	20%
Practical	1. સ્થાનિક ડેરીની મુલાકાત કરવી. 2. સ્થાનિક સહકારી દૂધ મંડળીની મુલાકાત કરવી. 3. ઘરગથ્થુ દૂધની બનાવટો બનાવવી.	20%

Suggested Reading:

1. દૂધ અને દૂધની બનાવટો -ડો. બી એમ પટેલ
2. ડેરી વિજ્ઞાન ભાગ - બાબુભાઈ ઓરાણી
3. સહકાર દર્શન
4. સહકારી ડેરી ઉદ્યોગ

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Minor-6	Practical External	0
Course Credit	3 + 1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	02:00 Hours
Course Name/ Title	Horticulture & Forestry (Management of Plant nutrients-2)		

હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિ પોષક તત્વો માં રાસાયણિક ખાતરોની ખરાબ અસરો જાણે
- વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિ માટે પ્રાકૃતિક પોષક તત્વોનું વ્યવસ્થાપન સમજે
- વિદ્યાર્થીઓ પાકોમાં સહજીવન નો સિદ્ધાંત જાણી
- વિદ્યાર્થીઓ પંચ સ્તરીય બાગાયત વિશે સમજાવો

ક્ષમતાઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ રાસાયણિક ખાતર વાપરવા માટે જાગૃત બનશે
- વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિ માટે પોષક તત્વો પ્રાકૃતિક સ્વરૂપે જ મળી શકે તે જાણી શકશે
- વિદ્યાર્થીઓ વનસ્પતિમાં સહજીવન નો સિદ્ધાંત સમજી શકશે
- વિદ્યાર્થીઓ પંચ સ્તરીય બાગાયત ખેતી તૈયાર કરી શકે

અભ્યાસક્રમ

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	પ્રકરણ – ૧	રાસાયણિક ખાતરોના ગેરફાયદાઓ અને જમીન પર તેની ખરાબ અસરો	20%
	પ્રકરણ – ૨	એક દળ અને દ્વિદળ પાકોના સહજીવનથી પોષક તત્વોની આપૂર્તિ નો ખ્યાલ	20%
	પ્રકરણ – ૩	જૈવિક ખાતરો ૧. રાઈઝોબીયમ કલ્ચર ૨. એજેટોબેક્ટર કલ્ચર ૩. એઝોસ્પેરીલમ કલ્ચર	20%

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

		૪. ફોસ્ફો બેક્ટેરિયમ કલ્ચર ૫. વા-માઈકોરાઈઝા	
	પ્રકરણ – ૪	પંચસ્ત્રીય બાગાયતી ખેતી પદ્ધતિ અને આવરણ એટલે શું આવરણ માટેના પદાર્થો અને પદ્ધતિ	20%
	Practical	1. પાકોમાં સહજીવન કેવી રીતે કરવું તે જાણવું 2. આવરણની સાચી રીત જાણવી 3. પંચ સ્તરીય ખેતીમાં વ્યવહારો પાકોનું વ્યવસ્થાપન જાણવું	20%

Suggested Reading:

1. એસ પી એન એફ બુક-સુભાષ પાલેકર
2. જમીન વિજ્ઞાન અને જમીન વ્યવસ્થા-બાબુભાઈ અવરાણી

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY
Syllabus of B.R.S (Honors) as per NEP-2020
Faculty of Rural Studies
Effective from June 2025
Subject: B.R.S
SEMESTER-VI

Course Level	5.5	Internal Marks	50
Programme	B.R.S	External Marks	50
Semester	VI	Practical Internal	0
Category of Course	Minor-6	Practical External	0
Course Credit	3+1	Prac. External Exam Duration	-
Teaching Hours	60	Total	100
Course Code		Exam Duration	2:00 Hrs
Course Name/ Title	Rural Extension (Panchayati Raj-2)		

હેતુઓ :

- પંચાયતી રાજ વિષયક જાણકારી પ્રાપ્ત કરવી.
- ગ્રામ વિકાસમાં પંચાયતી રાજનું મહત્વ જાણવું.
- ગ્રામ વિકાસમાં ત્રિસ્તરીય માળખું જાણવું.

ક્ષમતાઓ :

- ગ્રામ વિકાસમાં પંચાયતી રાજની જાણકારી.
- ત્રિસ્તરીય માળખું જાણવું.

Course Contents:

Sem	Unit No.	Syllabus	Teaching Hours
6	1	ગ્રામ વિકાસ અને રાષ્ટ્રીય વિકાસ સંદર્ભે શહેરી અને ગ્રામ્ય જીવન.	20%
	2	ગુજરાતની સહકાર ક્ષેત્રે સિધ્ધિઓ અને ખામીઓ.	20%
	3	ગ્રામ વિકાસમાં ગ્રામ પંચાયત અને તાલુકા પંચાયતની ભૂમિકા.	20%
	4	પંચાયતની રાજ વ્યવસ્થામાં સહકારી પ્રવૃત્તિનો ફાળો.	20%
Practical		1. શહેરી સમાજ અને ગ્રામ્ય સમાજનો તફાવત સમજવો. 2. સહકારી એકમની મુલાકાત કરવી. 3. તાલુકા પંચાયતની મુલાકાત કરવી.	20%

Suggested Reading:

1. પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થા લેખક : બાબુભાઈ અવરાણી
2. ગ્રામ વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ લેખક :-બાબુભાઈ અવરાણી